

Spis treści

Podziękowania	9
1. Wprowadzenie	11
1.1. Kluczowe pojęcia	11
1.2. Obserwacje empiryczne jako impuls do podjęcia badań	13
1.3. Znaczenie podjętego tematu	18
1.4. Cel i struktura monografii	21
CZĘŚĆ I. Teoria i metodyka	23
2. Specjalizacja i dywersyfikacja w teorii ekonomii	25
2.1. Korzyści ze specjalizacji w ujęciu tradycyjnym	25
2.1.1. Interpretacja specjalizacji i dywersyfikacji produktowej w ramach modelu HO – diagram Lerner'a	27
2.1.2. Zastosowanie rozszerzonego diagramu Lerner'a do interpretacji procesu respecjalizacji	29
2.2. Korzyści z różnorodności w modelach endogenicznego wzrostu gospodarczego	32
2.2.1. Wpływ różnorodności nakładów na produkcję	33
2.2.2. Zastosowanie zagregowanej funkcji produkcji do zobrazowania relacji między różnorodnością dóbr pośrednich a wzrostem gospodarczym	34
2.3. Koncepcja <i>love for variety</i> w nowej teorii handlu	36
2.3.1. Interpretacja różnorodności produktowej w świetle funkcji użyteczności Spence'a-Dixita-Stiglitz'a	37
2.3.2. Związek między zamiłowaniem do różnorodności a wzrostem gospodarczym	39
2.4. Rożnicowanie produktów w świetle nowej-nowej teorii handlu	42
2.4.1. Wyjaśnienie różnorodności produktowej przy założeniu heterogeniczności firm w modelu Melitza	43
2.4.2. Implikacje modelu Melitza w warunkach gospodarki otwartej	45
2.5. Alternatywne ujęcia teoretyczne a badania empiryczne	46

3. Od teorii do empirii – metody pomiaru stopnia dywersyfikacji handlowej	48
3.1. Sposoby ujęcia złożoności procesu dywersyfikacji handlu	49
3.1.1. Typy dywersyfikacji handlowej	49
3.1.2. Dekompozycja wzrostu eksportu ze względu na poszczególne aspekty procesu dywersyfikacji	50
3.1.3. Działalność intensywna i ekstensywna a wskaźniki przeżycia relacji handlowych	52
3.2. Metody pomiaru stopnia dywersyfikacji geograficznej handlu	55
3.2.1. Liczba rynków partnerskich	55
3.2.2. Syntetyczne miary koncentracji geograficznej handlu	57
3.2.3. Indeks penetracji eksportowej rynków partnerskich	59
3.3. Syntetyczne miary stopnia dywersyfikacji przedmiotowej handlu	61
3.3.1. Liczba dóbr objętych wymianą handlową	61
3.3.2. Indeksy absolutne (wskaźniki koncentracji handlu)	63
3.3.3. Indeksy relatywne (wskaźniki specjalizacji handlu)	65
3.4. Rozszerzenia analizy procesu dywersyfikacji – podobieństwo eksportu i importu oraz aspekty jakościowe	68
3.4.1. Pomiar podobieństwa struktur eksportu i importu	69
3.4.2. Sposoby pomiaru jakości struktur handlu – miary nakładochłonności eksportu i importu	72
4. Panelowe metody estymacji stosowane w badaniach ewolucji dywersyfikacji handlowej w procesie rozwoju ekonomicznego	75
4.1. Estymacja tzw. krzywej dywersyfikacji przy użyciu danych panelowych	75
4.1.1. Reprezentacja graficzna krzywej dywersyfikacji handlu	76
4.1.2. Wyznaczanie krzywej dywersyfikacji przy wykorzystaniu modelu regresji	79
4.2. Ujęcie nieliniowości relacji dywersyfikacja handlowa–stopień rozwoju w modelach nieparametrycznych	80
4.2.1. Postać modelu nieparametrycznego typu <i>lowess</i>	80
4.2.2. Dobór parametrów modelu nieparametrycznego i jego reprezentacja graficzna	82
4.3. Modele półparametryczne jako sposób wieloczynnikowej, elastycznej estymacji krzywej dywersyfikacji handlu	85
4.3.1. Postać ogólna modelu półparametrycznego typu GAM	86
4.3.2. Zastosowanie modelu typu GAM do modelowania krzywej dywersyfikacji	87
4.4. Zastosowanie modeli parametrycznych do modelowania krzywej dywersyfikacji handlu	88
4.4.1. Postać bazowa modelu parametrycznego	88
4.4.2. Alternatywne postacie funkcyjne bazowego modelu parametrycznego uwzględniające nieliniowość relacji	89

CZĘŚĆ II. Empiria	93
5. Związek między procesem dywersyfikacji eksportu a ścieżką wzrostu PKB <i>per capita</i> – wyniki badań empirycznych	95
5.1. Plan badań w świetle przeglądu literatury	95
5.1.1. Stan debaty nad etapami dywersyfikacji	95
5.1.2. Przyjęta strategia empiryczna	101
5.2. Oszacowania nieparametrycznej krzywej dywersyfikacji eksportu jako podstawy do dalszych badań	102
5.2.1. Wyniki estymacji nieparametrycznej – wszystkie kraje	102
5.2.2. Wyniki estymacji nieparametrycznej – próba ograniczona	104
5.3. Wyniki estymacji krzywej dywersyfikacji eksportu przy zastosowaniu metod parametrycznych	106
5.3.1. Rezultaty estymacji modelu podstawowego (bazowego)	106
5.3.2. Problem endogeniczności w relacji dywersyfikacja–rozwój gospodarczy: wyniki estymacji instrumentalnej	108
5.3.3. Oszacowania alternatywnych postaci funkcyjnych modelu bazowego	109
5.3.4. Oszacowania postaci kwadratowej modelu i ocena istotności punktu przegięcia krzywej dywersyfikacji o kształcie litery U	114
6. Określenie dodatkowych determinant dywersyfikacji eksportu	120
6.1. Krzywa dywersyfikacji eksportu a specyfika krajów	121
6.1.1. Znaczenie tzw. efektów stałych	121
6.1.2. Rola poszczególnych czynników pozadochodowych – analiza deskryptywna	123
6.2. Czynniki pozadochodowe wpływające na dywersyfikację eksportu – wyniki oszacowań rozszerzonego modelu parametrycznego	125
6.2.1. Postać szacowanego modelu regresji wielorakiej	125
6.2.2. Wyniki estymacji modelu rozszerzonego – ujęcie absolutne	126
6.2.3. Wyniki estymacji modelu rozszerzonego – ujęcie relatywne	129
6.3. Korekta kształtu krzywej dywersyfikacji eksportu – rezultaty oszacowań modelu półparametrycznego	132
6.3.1. Postać szacowanego modelu GAM	132
6.3.2. Wyniki oszacowań części parametrycznej i nieparametrycznej modelu GAM – ujęcie absolutne	133
6.3.3. Wyniki oszacowań części parametrycznej i nieparametrycznej modelu GAM – ujęcie relatywne	137
7. Dywersyfikacja przedmiotowa importu a proces rozwoju ekonomicznego	141
7.1. Powiązana literatura dotycząca zróżnicowania importu	142
7.2. Wyniki estymacji krzywej dywersyfikacji importu na podstawie panelu międzynarodowego	145
7.2.1. Porównanie stopnia zróżnicowania struktur importu i eksportu ..	145

7.2.2. Weryfikacja nieliniowości procesu dywersyfikacji importu w ramach estymacji nieparametrycznej	148
7.2.3. Wyniki estymacji parametrycznej – model bazowy	150
7.2.4. Dodatkowe determinanty dywersyfikacji importu – rezultaty oszacowań rozszerzonego modelu parametrycznego	154
8. Wyniki rozszerzonej analizy procesu dywersyfikacji handlu	159
8.1. Dywersyfikacja handlu a podobieństwo struktur eksportu i importu	160
8.2. Aspekty jakościowe procesu dywersyfikacji handlu	164
8.2.1. Nakładochłonność produktów objętych handlem a stopień rozwoju ekonomicznego	165
8.2.2. Cechy jakościowe struktur handlu a ich zróżnicowanie ilościowe ..	171
Zakończenie	175
Bibliografia	180
Załączniki	193
Spis tabel	206
Spis rysunków	209
Spis załączników	211
Wykaz głównych oznaczeń i skrótów	212